

MET RIJKE TEKSTEN AAN DE SLAG?

LEER VAN HET EDUCATIEF MATERIAAL VAN WWW.RIJKETEKSTEN.ORG

Ben je met je team op zoek naar manieren om rijke teksten structureel in te zetten en wil je weten hoe je dit kunt aanpakken? De website www.rijketeksten.org van de Taalunie biedt inspiratie en ondersteuning hiervoor. Op de website vind je meer dan 1250 rijke teksten gratis toegankelijk en geschikt voor leerlingen van 2,5 tot 18 jaar. Op vraag van de Taalunie ontwikkelden Hogeschool KPZ (Zwolle), AP Hogeschool (Antwerpen)

en Odisee Hogeschool (Brussel) bovendien samen educatief materiaal voor professionals. Het materiaal werd in samenspraak met Vlaamse en Nederlandse onderwijsprofessionals uit primair en voortgezet onderwijs gemaakt en ook dit is gratis toegankelijk. In deze bijdrage gaan we in op het werken met 'rijke teksten' en lichten we toe wat professionals kunnen vinden in het educatieve aanbod op de website.

RIJKE TEKST?

De centrale gedachte is dat rijke teksten grondstof vormen, niet alleen voor taalontwikkeling maar ook voor kennisontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling. We verwijzen hier naar de definitie van SLO (2025), die ook op de website te vinden is. Een rijke tekst is:

Een authentieke, aansprekende tekst met veelzijdig en gevarieerd taalgebruik, afkomstig van een vakkundige schrijver, die de leerling uitnodigt tot nadenken, beleven en betekenis geven. De inhoud is verhelderend, origineel en/of gelaagd, en maakt het leggen van betekenisvolle verbanden binnen en tussen teksten mogelijk. De tekst helpt de leerling bij het leren over en begrijpen van zichzelf en de wereld, en draagt bij aan de uitbreiding van diens talige repertoire. (SLO, 2025, p. 122)

Je kunt rijke teksten gedurende de hele schooldag inzetten bij verschillende leer- en ontwikkeldomeinen, zoals wereldoriëntatie, sociaal-emotionele ontwikkeling of burgerschap. De teksten komen vaak uit boeken die leraren kunnen promoten zodat leerlingen op andere momenten er verder uit kunnen lezen. Inmiddels zijn veel leraren ervan overtuigd dat de inzet van rijke teksten belangrijk en urgent is.

WAAR VIND IK ALS LERAAR RIJKE TEKSTEN?

In 2022 lanceerde de Taalunie op basis van haar visie op goed leesonderwijs (Pereira & Nicolaas, 2019) de website www.rijketeksten.org voor Nederlandse en Vlaamse onderwijsinstellingen. De website kwam tot stand door het werk van een redactieraad die aanvankelijk teksten voor leerlingen van 6 tot 18 jaar verzamelde.

Later is de doelgroep verbreed naar 2,5 tot 18 jaar en naar Suriname en het Caribische gebied. Leraren kunnen een account aanmaken en teksten zoeken en verzamelen. Met de lancering van een verzameling rijke teksten gaf de Taalunie gehoor aan de vraag van onderwijsprofessionals om een vindplaats te creëren met prikkelende, inhoudelijk sterke en complexe teksten die de taal en kennisontwikkeling en/of de persoonlijke ontwikkeling van opgroeiende kinderen versterken. De Taalunie moedigt onderwijsprofessionals aan om zich niet te beperken tot de website rijketeksten.org, maar ook in andere bronnen op zoek te gaan naar rijke teksten. Rijke teksten vind je immers overal.

Rijke teksten kunnen in tijden van dalende leesresultaten een aanvulling zijn op de soms korte, verarmde teksten in methodes of kortere oefeningen in invulboeken. De nieuwe (definitieve concept)kerndoelen in Nederland (SLO, 2025) en minimumdoelen in Vlaanderen (Departement Onderwijs en Vorming, 2025) voor het funderend onderwijs, pleiten nadrukkelijk voor de structurele inzet van rijke teksten in de lees- en leeromgeving van opgroeiende kinderen.

EDUCATIEF MATERIAAL EN VERZAMELING RIJKE TEKSTEN OP ÉÉN WEBSITE

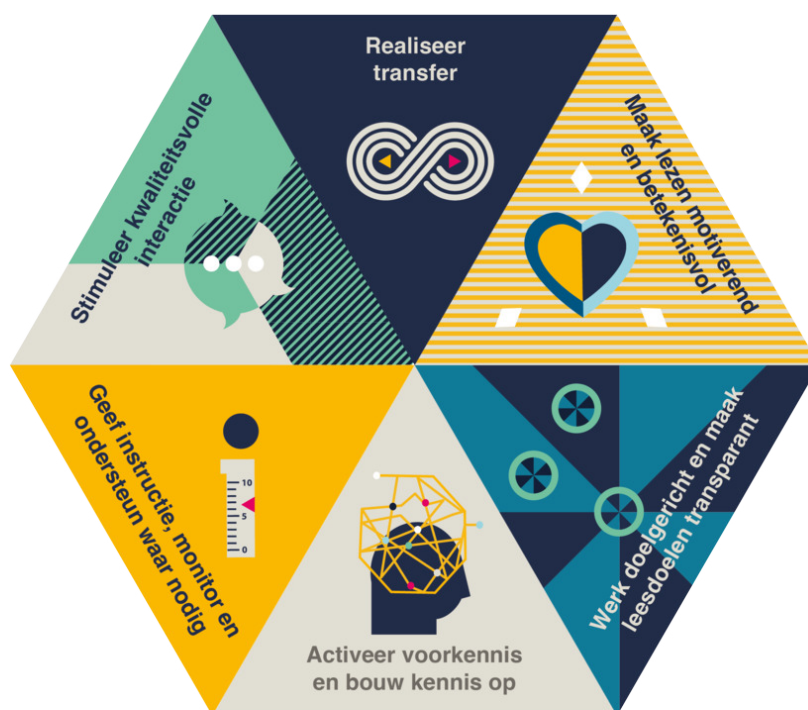
Begin 2025 lanceerde de Taalunie naast de collectie rijke teksten het online professionaliserings-traject *Leer werken met rijke teksten* met de intentie onderwijsprofessionals uit het primair en voortgezet onderwijs te ondersteunen bij de implementatie en het structurele gebruik van rijke teksten. Bezoekers van de website www.rijketeksten.org hebben de keuze uit twee luiken: Zoek een rijke tekst met de grote collectie rijke teksten en *Leer werken met rijke teksten*, waar het educatief materiaal te vinden is. Het doel van het educatief materiaal is de onderwijspraktijk te voeden met inzichten en Vlaamse en Nederlandse professionals te inspireren om met rijke teksten daadwerkelijk aan de slag te gaan.

OPBOUW EDUCATIEF MATERIAAL IN DRIE MODULES

Het educatief materiaal bestaat uit drie modules, die in willekeurige volgorde te volgen zijn.

Module 1: Rijke teksten: veelgestelde vragen

Onderwijsprofessionals vinden hier hypertexten met achtergrondkennis over rijke teksten en over hoe je als school met rijke teksten aan de slag kunt gaan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de volgende vragen: Wat zijn rijke teksten? Welke rol hebben ze in het onderwijs?

Figuur 1: Zes didactische principes bij het werken met rijke teksten

Hoe selecteer je nu rijke teksten? Wat vraagt de inzet van rijke teksten aan voorbereiding? Hoe zet je als schoolteam rijke teksten duurzaam centraal?

De vragen zijn opgesteld zowel voor de individuele leraren, als voor volledige schoolteams, vanuit het idee dat scholen vanuit een gedeelde visie schoolbreed kunnen werken met rijke teksten. In het eerste deel vind je ook een reflectietool 'Wat zijn rijke teksten'. Deze reflectietool kun je inzetten bij het beoordelen van teksten.

Daarnaast vind je in de eerste module de reflectietool 'In het team aan de slag met rijke teksten'. Deze is ontwikkeld voor schoolteams die schoolbreed structureel rijke teksten willen inzetten in de lees- en leeromgeving van kinderen, binnen bijvoorbeeld thematisch geïntegreerd onderwijs. Daarnaast kun je als bezoeker ook verder doorklikken naar achtergrondinformatie over taalbeleid, taalcompetentie en praktijk-gerelateerde websites over lezen.

Module 2: Werken met rijke teksten

Het ondersteunen en versterken van het lezen van je leerlingen vraagt vakmanschap, omdat lezen zelf een veelzijdig en complex proces is (Houtveen et al., 2019; Merchie et al., 2019).

Op basis van de bestaande onderzoeks-literatuur over dit vakmanschap werden zes didactische principes samengebracht in figuur 1. Effectief werken met rijke teksten vraagt om een samenhangende inzet van de onderstaande evidence-informed principes.

In het luik *Leer werken met rijke teksten* word je als professional vanuit het overzicht van bovenstaande zeshoek meegenomen in het beantwoorden van volgende cruciale vragen bij het werken met rijke teksten:

- Hoe kun je het lezen van rijke teksten motiverend en betekenisvol maken?
- Hoe kun je doelgericht met teksten aan de slag gaan?
- Op welke manier kun je de achtergrondkennis en op te bouwen kennis van je leerlingen versterken?
- Hoe monitor je begrip en waardering van teksten? Hoe bied je zo nodig ondersteuning?
- Op welke manier kun je zorgen voor kwaliteitsvolle interactie over en met de rijke teksten?
- Hoe kun je transfer realiseren wat betreft het lezen van rijke teksten in de verschillende leer- en ontwikkelgebieden, in andere taaldomeinen, andere leesomgevingen en andere leerjaren?

Module 2 start met een zelftest. Je kunt zelf kiezen waarover je meer te weten wil komen. Je kunt ingaan op je sterktes of je verdiepen in één van de zes principes waar je nog minder bekend mee bent. Samen vormen deze zes principes een basis, een soort rugzak, van waaruit je het onderwijs met rijke teksten op een adaptieve manier vormgeeft.

Achter elk principe is een wereld te verkennen aan didactisch handelen. Elk principe is dan ook vertaald naar een aantal aandachtsgebieden met concrete tips om je didactisch handelen doelgericht te verbeteren. Voor ieder principe is er een kijkwijzer, kijkopdracht en een filmpje gemaakt, met meer uitleg en concrete praktijkvoorbeelden. Met behulp van de kijkwijzer en de video's kun je nagaan hoe leraren de principes kunnen toepassen in de praktijk. Per principe vind je ten slotte een informatiekaart met achtergrondinformatie over het belang van elk principe vanuit de beschikbare onderzoeksliteratuur. Je vindt op de informatiekaart ook verwijzingen naar de literatuur en bijhorende referenties.

Module 3: Rijke teksten in beeld

In het derde luik vind je acht video's met interviews en onderwijsleesactiviteiten van acht leraren uit het primair en voortgezet onderwijs. Per doelgroep zijn er twee video's met telkens een voorbeeld uit

Vlaanderen en een voorbeeld uit Nederland. De leraren modelleren hoe je effectief aan de slag kunt gaan met rijke teksten en vertellen over hun berekenende keuzes. Ook vind je hier inspiratiekaarten die bij de leesactiviteiten horen. Op deze kaarten vind je informatie over tekstinhoud en thema, relevante bronnen, interessante tekstenkenmerken en een aantal kernbegrippen.

Bij alle onderdelen vind je verschillende downloads, zoals de besproken reflectietools, inspiratiekaarten, informatiekaarten en kijkwijzers. Zo heb je meteen iets bij de hand tijdens professionaliseringsbijeenkomsten. De downloads vind je bovendien in de eerste module handig verzameld op één plek.

GRONDSLAGEN EDUCATIEF MATERIAAL

Het materiaal is geënt op inzichten uit diverse wetenschappelijke en praktijkgerichte publicaties over leesonderwijs (Hebbrecht & Vansteelandt, 2023; Houtveen & Van Steensel, 2022; Merchie et al., 2019). Hier kun je je met je team verder in verdiepen.

Het educatief materiaal is daarnaast gebaseerd op principes van effectieve professionalisering (Merchie et al., 2016). Zo ligt de focus op vakdidactiek en inhoud en is het materiaal gebaseerd op inzichten uit onderzoek.

Het materiaal biedt ruimte aan autonomie en nodigt je uit om actief aan de slag te gaan en te reflecteren op de eigen praktijk via onder meer vragen, filmpjes en reflectietools. Je maakt steeds zelf keuzes in wat je van het materiaal gebruikt en hoe je het materiaal gebruikt. Je kunt bijvoorbeeld zelf kiezen in welke module je begint of in welke principes je je verder wil bekwamen. Zorg vooral als schoolteam voor een collectief leerproces. Het materiaal leent zich ertoe om als schoolteam langduriger en doelgericht samen te professionaliseren.

MET EN VOOR DE ONDERWIJSPRAKTIJK

Het materiaal is ontwikkeld in nauwe samenwerking met de acht leraren die je ziet in de derde module. Samen met de leraren werden rijke teksten geselecteerd en onderwijsactiviteiten ontworpen, vanuit de zes didactische principes. Daarnaast werd ook het brede onderwijsveld bevraagd tijdens de ontwikkeling van het educatief materiaal: praktijkprofessionals, beleidsmedewerkers en professionals van lerarenopleidingen konden feedback geven op de verschillende producten.

Rijke teksten zijn de sleutel tot verrijkend onderwijs. Laat je inspireren op de website www.rijketeksten.org

Het educatief materiaal *Leer werken met rijke teksten* is ontworpen door Iris Vansteelandt (projectleider), Jona Hebbrecht, Boukje Bruins en Wenckje Jongstra.

OVER DE AUTEURS

Wenckje Jongstra is lector Taal & Ontwikkeling op Hogeschool KPZ. **Iris Vansteelandt** is docent-onderzoeker op AP Hogeschool, postdoctoraal onderzoeker bij Universiteit Gent en leesonderwijsdeskundige bij Iedereen Leest. **Jona Hebbrecht** is docent-onderzoeker en lerarenopleider op Odisee Hogeschool, praktijkassistent binnen de Master Basisonderwijs van Universiteit Gent en freelance trainer bij Iedereen Leest. **Boukje Bruins** is docent-onderzoeker op Hogeschool KPZ. **Heleen Rijckaert** is beleidsadviseur bij de Taalunie. **Sien Buelens** is beleidsmedewerker bij de Taalunie. **Fiona van Koot** is beleidsmedewerker bij de Taalunie.

Dit artikel is gebaseerd op het webinar *Aan de slag met rijke teksten* van de Taalunie dat in het najaar van 2025 georganiseerd is. Hier vind je de link: <https://vimeo.com/1126183055>

LITERATUUR (SELECTIE)

- Departement Onderwijs en Vorming (2025). *Minimumdoelen basisonderwijs*. <https://onderwijsdoelen.be>
- Hebbrecht, J. & Vansteelandt, I. (2023). *Van leerlingen lezers maken*. Lannoo Campus.
- Houtveen, A. A. M., van Steensel, R. C. M., & de la Rie, S. (2019). *De vele kanten van leesbegrip*. Literatuurstudie naar onderwijs in begrijpend lezen in opdracht van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek en de Inspectie van het Onderwijs. [de-vele-kanten-van-leesbegrip.pdf](https://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/publicaties/2019/04/24/de-vele-kanten-van-leesbegrip) (nro.nl).
- Houtveen, T. & van Steensel, R. (2022). *De zeven pijlers van onderwijs in begrijpend lezen*. Stichting lezen. https://www.lezen.nl/wp-content/uploads/2022/04/De_zeven_pijlers_van_onderwijs_in_begrijpend_lezen-digitaal2022.pdf.
- Merchie, E., Gobyn, S., De Bruyne, E., De Smedt, F., Schiepers, M., Vanbuel, M., Pol, G., Van den Branden, K., & Van Keer, H. (2019). *Sleutels voor effectief begrijpend lezen. Lezen inspiratie voor een eigentijdse didactiek in het basisonderwijs*. Sleutels voor effectief begrijpend lezen | Vlor <https://www.vlor.be/publicaties/praktijkgericht-onderzoek/sleutels-voor-effectief-begrijpend-lezen>.
- Merchie, E., Tuytens, M., Devos, G., & Vanderlinde, R. (2016). *Hoe kan je de impact van professionalisering voor leraren in kaart brengen?* Universiteit Gent. Bellon (ugent.be).
- Pereira, C., & Nicolaas, M. (2019). *Effectief onderwijs in begrijpend lezen: Acties voor beter leesbegrip en meer leesmotivatie*. Nederlandse Taalunie. Effectief onderwijs in begrijpend lezen. Effectief onderwijs in begrijpend lezen - Taalunie
- SLO. (2025). *Kerndoelen primair onderwijs*. Actualisatie van de kerndoelen - SLO